

най-лекото от които е боят, а най-тежкото – изгонване. Така се очертават неписаните, но строги граници в това иначе женско пространство.

След сватбата най-често младоженците живеят при родителите на мъжа. „Родителят е много по-важен и командва, когато живеят заедно младото и по-старото семейство. Той винаги взема решенията” (Карамихова 2003: 86). Когато ожени първия си син, свекървата може да отиде. Като примерна съпруга снахата осъществява пълно обслужване на мъжа си и разтоварва майка му от огромните домакински задължения на къщата. Домакинството е общо, има едно огнище/ печка, всички сядат на една трапеза. Ранната брачност поставя младите булки в пълна зависимост от възрастните в новото й семейство. „Ако не я харесат как чисти, как готви, как се грижи за мъжа си, могат да я изгонят” (м., 59 г., фичери, Стара Загора). Тя трябва да спазва традициите, непрекъснато да проявява уважението си към възрастните: „Тогава се държеше на старите традиции (края на 60-те год. на XX век – б.а.). Младата булка трябваше да минава с леген и стомна и да измие ръцете и краката на цялото семейство. Като започне от главата на семейството – свекъра, след това свекървата... И това е така докато напуснеш този дом и си самостоятелна или след като дойде по-млада снаха” (ж., р. 1950 г., турски цигани, Самоков) (цит. по Нунев 2008: 78-79). „Снахата трябва да е кротка, да уважава свекърва си и свекъра си, роднините им... Да им готви, да им угажда, да ги пере, това е уважението” (ж., 22 г., ерлии, София) (цит. по Карамихова 2003: 199).

Младите, и особено снахата, са длъжни да се съобразяват със свекър и свекърва, които на практика “дават тон” във взаимоотношенията им. В групата на лахо и днес се спазва традицията най-младата булка сутрин да става първа, да почисти, да донесе вода, да сложи нещо да се готви – така тя отменя възрастните жени в дома. Ако младата жена не иска да възприеме реда в къщата, могат да я изгонят. Това положение се запазва докато дойде нова булка в къщата (м., 49 г., лахо, Стара Загора).

Омъжената циганка/ ромка е значително ограничена в социалния си живот. Началните години от брака й са под строгия поглед на свекървата. „Аз само съветвам, но те ме уважават и слушат” споделя 39 годишна жена от кв. Факултета в София (ерлии, християни) (цит. по Петрова, Антонова, Пенчева 2004: 61). Така свекървата вижда своето място в живота на младите. Взаимоотношенията им на практика са доста по-различни. Възрастната жена надзирава и напътства ежедневието на синове, снахи, дъщери, зетьове, внуци.

Нейната контролираща функция започва още от първата брачна нощ. Често се казва, че този, който държи на девствеността е не толкова момчето, колкото майка му.